

ἀκούσῃ πλέον ποτέ, καὶ ἀρπάσασα ἐν ποτήριον περιέ-
χον ἱατρικόν, ἔσπευσε πρὸς αὐτήν.

— Φιλτάτῃ μου Ἀδελίνα, εἶπεν, ἰδοὺ, πῆς.

— Ὅχι τοῦτο, εἶπεν ἡ ἀσθενής. Νερὸν!

— Σὲ παρακαλῶ, κόρη μου, εἶπεν ἡ γραία, πῆς
τοῦτο. Ὁ ἱατρός τὸ διώρισε.

— Ὁ ἱατρός; εἶπεν ἡ Ἀδελίνα, ἐλαφρῶς μειδιά-
σασα. Ὁ ἱατρός δὲν θὰ προφθάσῃ νὰ μ' ἐπιπλήξῃ!
Νερὸν! μήτε, νερόν διὰ τελευταίαν φορὰν.

Ἡ γραία ἐστράφη τότε ὀλοφυρομένη, καὶ λαβοῦσα
ὕδωρ ἀπὸ τὸ πῆλινον ἀγγεῖον, τὸ ἔδωκεν εἰς τὴν κό-
ρην της. Αὕτη δὲ πιῦσα, ἀνέπνευσε βαθέως, καὶ μετὰ
τινος ἀγῶνος ἀνεγερθεῖσα ἐπὶ τοῦ βραχίονός της,

— Μ' ἐξορίζετον! εἶπε, μήτε, σ' εὐχαριστῶ Μὴ
κλαίης, μήτε. Ὅπου ὑπάγω, ἐντὸς ὀλίγου πάλιν ὁμοῦ
θὰ εἴμεθα. — Καὶ σεῖς φίλτατα, φίλτατά μου παιδί.

Καὶ λαβοῦσα τὰς χεῖρας τῶν δύο κοιμωμένων κο-
ρασίων, τὰς ἔφερεν εἰς τὸ στόμα της, καὶ τὰς ἐφί-
λητε περιπαθῶς· τὰ δὲ παιδία ἐξύπνησαν, καὶ ἐρρίθη-
σαν εἰς τὸν τράχηλόν της.

— Σὰς ἐξύπνησα, ἐξηκολούθητεν, ἀγαπητά της
καρδίας μου. Δὲν βλέπετε; οεῖς ἔχετε καιρὸν νὰ κοι-
μηθῆτε ἀκόμη· ἐγὼ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἰδῶ πάλιν τοὺς
γλυκεῖς χαρακτῆράς σας. Πλησιάσατε, πλησιάσατε
ἀκόμη νὰ σὰς ἰδῶ. Δότε τὰ χεῖλη σας νὰ τὰ φιλήσω
ἀκόμη μίαν. Ὁνειρεύθην διὰ σὰς εὐτυχίαν καὶ πλούτη.
ὦ! σὰς ἀρήνω εἰς τοὺς πέντε δρόμους γυμνὰ καὶ
λιμρτόντα. Μήτηρ, μήτε, φύλαττέ τα, προστατεύέ
τα. Λάβε το δακτυλίδιον τοῦτο... Εἶναι ἡ μόνη
κληρονομία μου. Ἡθελον νὰ μ' ἀκολουθήσῃ εἰς τὸν
τάφον. Ἀλλὰ λάβε το· τίς ἠξέουρει ἂν μίαν ἡμέραν...

Ἀλλ' ὁ ἀγὼν μεθ' οὗ ὁμίλησε τὰς λέξεις ταύτας
τὰς πρώτας ἄς ἐπρόφερε πρὸ τριῶν ἡμερῶν, τὴν ἐ-
ξήντησε, καὶ ἔπεσεν ἀναίσθητος πάλιν καὶ δυσχερῶς
ἀναπνέουσα. Ἡ μήτηρ της, λαβοῦσα τὴν ψυχράν της
χεῖρα, τὴν ἐκάλυπτε μὲ φιλήματα, καὶ τὰ δάκρυά της
ἐρρέον ποταμῆδόν, ἐν ᾧ τὰ χεῖλη της ἐπρόφερον μυ-
στικὰς προσευχὰς αὐτομάτως, καὶ ἡ κεφαλὴ της, ἐκλο-
νεῖτο, ὡς ἂν δὲν εἶχε μυῶνας νὰ τὴν στηρίξωσι.

— Μήτηρ! φιλτάτῃ μητέρ, ἀνέκραξεν ἡ μία κόρη,
φιλοῦσα τὴς ἐκπνεούσης τὸ στόμα.

— Σιώπα, Ῥόζα, εἶπε μὲ ταπεινὴν φωνὴν τὸ ἄλλο
κοράσιον. Δὲν βλέπεις; ἡ μήτηρ ἀπεκοιμήθη. Μὴ τὴν
ἐξύπνῃς.

— Ναί, Νίννα, νὰ μὴ κάμωμεν ταραχὴν, ἀπε-
κρίθη ἡ Ῥόζα, ταπεινοῦσα καὶ αὐτὴ τὴν φωνήν.

— Ἡξέουρε τί; παιδία μου, εἶπεν ἡ γραία, πνί-
γουσα τοὺς ὀλοφυρμούς της. Νὰ ὑπάγητε ἀπόψε νὰ
μείνητε εἰς τὴς διδασκαλίης, διὰ νὰ μὴ γίνηται ἐδῶ
θόρυβος, καὶ νὰ ἡμπαρέσῃ ἡ μήτηρ σας νὰ κοιμηθῇ
τὴν νύκτα ἡσύχως. Ὑπάγετε. Τὸ πρωὶ θὰ ἔλθω νὰ
σὰς φέρω ὀπίσω.

Τὰ δυστυχῆ κοράσια ὑπήκουσαν ἀνυπόπτως καὶ ἐξ-
ἤλθον, ἀρ' οὗ ἐλαφρῶς ἐφίλησαν τὴς μητρός των τὴν
χεῖρα. Ἐνῶ δὲ ἐξήρχοντο

— Ἀλλὰ, μάμμη, θὰ ἔλθῃ· εὐθὺς ὁποῦ ἐξύπνησῃ
ἡ μήτηρ; εἶπεν ἡ Ῥόζα.

— Μάμιστα, καλὰ μου παιδία, θὰ ἔλθω, εἶπεν ἡ
μάμμη των· καὶ τὰ κοράσια ἀνεχώρησαν.

Τότε ἡ δυστυχὴς γραία ἐρρίφθη γονυπετῆς πλη-
σίον τῆς θυγατρὸς της, οἱ λευκοὶ βόστρυχοί της ἐκυ-
λίσθησαν εἰς τὴν κόην, τὰ πρὸ πολλοῦ κατασπασμέ-
μενα δάκρυά της ὡς χειμάρρος ἐξεβράχτην, καὶ εἰς
τοὺς ὀλοφυρμούς της ἐφαίνατο μένων νὰ σθεσθῇ ὁ
ἔσχατος σπινθὴρ τῆς ζωῆς της.

Ἀλλ' ἡ πὸ τῆς ψυχορραγίας ἐγένετο ἀνὰ πᾶ-
σαν στιγμὴν βραδυτέρα, καὶ ἤδη ἐνίστατο δεκόμετο
παντελῶς. Τότε καὶ ἡ πρεσβύτις ἐράτει τὴν ἰδίαν
της, καὶ μὲ τεταμένα τὰ μέλη καὶ διεσπῶτας τοὺς
ὀφθαλμούς ἔμενεν ἀκίνητος, καὶ περίστω μετ' ἐκείνης
ὡς γλυπτικὸν σύμπλεγμα τῆς ἀπελπισίας παρφυ-
λαττούτης τὸν θάνατον. Τέλος ἡ Ἀδελίνα, ἡσύχως,
ἄνευ τινὸς κινήματος ἢ σπαταμοῦ ἔπαυεν ἀναπνέουσα.

Ἡ μήτηρ της ἐκυψεν ἐντρομος ἐπ' αὐτῆς, ὡς φοβου-
μένη ἀπροσδόκητόν τι δυστύχημα. Περιέμεινε πολλὰ
δευτέρα λεπτοῦ, περιέμεινε λεπτόν ὀλόκληρον· τέλος
ἡ πεποιθὴς της ἀπὸ τοῦ λόβου της κατέβη εἰς τὴν
καρδίαν της, καὶ αἶφνι· λειποθυμήσασα, ἔπεσεν ὡς νε-
κρὰ πύσσου τῆς νεκρᾶς θυγατρὸς της.

Τὴν δ' ἐπαύριον ἡ γραία ἐπεσέυθη πρὸς τὴς διδα-
σκαλίης, νὰ φέρῃ τὰ παιδία ὀπίσω.

— Ἐξύπνητεν ἡ μήτηρ μας; εἶπε· καλὰ ἡ μήτηρ
μας; ἠρώτησαν ἀμοῦτερα ἅμα τὴν εἶδαν.

— Ἡ μήτηρ σας... ἀπεκρίθη αὕτη, καταπί-
νουσα τὰ δάκρυά της καὶ ἀποπνιγμένη ἀπὸ αὐτά.
Ἐλθέτε εἰς τὴν αἰύδην, παιδία μου. Τὴν μητέρα σας
κατὰ διαταγὴν τοῦ ἱατροῦ τρέφμεν ἄλλοι οὐ· ἀλλὰ ἡ
τέρα.

— Ποῦ ἄλλοι; ποῦ τὴν μετερέατε; ἠώτησαν
τὰ κοράσια, ἀκολουθοῦντα τὴν μάμμη των.

— Μακρὴν ἀπ' ἐδῶ, ἐπάνω εἰς τὸ βουνόν· εἰς τὸ
χωρίον Παυλίτι, ἐφεύσθη ἡ γραία, μὴ ἐλθουσα τὴν γεν-
νησιότητα νὰ προσέρῃ τὴν φοβεράν ἀλήθειαν.

— ὦ! καὶ τὴν ἐπῆγατε τὴν νύκτα, εἰς τὰ σκο-
τεινὰ; εἶπεν ἡ μικρὰ Νίννα, μ' ἐκφορσιν φόβου.

— Ναί, τὴν νύκτα. ναί εἰς τὸ σκοτός, εἰς τὸ βα-
θύτατον σκοτός μ' ἐπῆγαμεν, ἀνέκραξεν ἡ γραία μὲ
φωνὴν ἥτις σπασμωδικῶς ἀντήρχετο εἰς τὰ χεῖλη της,
καὶ ὁμοιάζεν ἀπελπισίας κραυγὴν.

— Καὶ καθὼς γίνῃ καλὰ, θὰ ἔλθῃ μάμμη, ὀπίσω;
ἠρώτητεν ἡ Ῥόζα.

— Ναί, ὅταν γίνῃ καλὰ· ἀπεκρίθη ἡ δυστυχὴς, εἰς
τὴν ἐνάτην τῶν ἀθῶων λέξεων τῶν παιδίων ἦτον νέον
βέλος σπαράττου τὴν καρδίαν της. Ἀλλὰ τίς ἠξέουρει
πότε θὰ γίνῃ καλὰ;

— Ἡμεῖς καθ' ἡμέραν θὰ πληγίνωμεν νὰ τὴν πε-
ραινώμεν εἰς τὸν δρόμον, ἐπρόθετεν ἡ Ῥόζα.

Καὶ πᾶσαν πρωτὰν ὅταν ἠγείροντο, καὶ πᾶσαν ἐ-
σπέραν ὅταν ἐρρίπτοντο εἰς τὴν πτωχὴν κλίνην των,
ἠρώτων τὰ παιδία πότε θὰ ἔλθῃ ἡ μήτηρ των νὰ τ'
ἀποκοιμίσῃ εἰς τὰ γόνατά της· καὶ νὰ τὰ ἐξύπνῃ μ'
ἐν τῆς φίλημα. Καὶ τὴν ἡμέραν, κρατοῦμεν ἅ-ὅ τὰς
χεῖρας, ἐξήρχοντο πρὸς τὸ ὄρος, καὶ ἐκάθηντο παρὰ
τὴν ὁδόν, καὶ περιέμενον μήπως ἰδῶσι τὴν μητέρα

των ἐπιστρέφουσιν. Ἀλλὰ κλαίοντα ἤρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν των πάντοτε, διότι ἡ μήτηρ των δὲν ἐπέστρεψε.

Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν ἡ μάχη των, αἰσθανομένη ὅτι ἡ θλίψις, δραστηριωτέρα τοῦ χιόου, κατέφερεν ἤδη τὰς τελευταίας πύργας τῆς εἰς τῆς ζωῆς τῆς τὴν ρίζαν, λαβοῦσα πλησίον τῆς τῆς κοράσιας.

— Ἀγαπητά μου πατέρα, τοῖς εἶπεν, ἡ μήτηρ σας δὲν ἐπέστρεψεν, εὔτε θέλει ἐπιστρέψει ποτέ, διότι —

σητε. Ἐχετε ὅμως θάρρος· οἱ ἐγκαταλειμμένοι ἔχουν ἄτυλον καὶ οἱ ὀρφανοὶ ἔχουν πατέρα εἰς τὸν οὐρανόν.

Ὁ πατήρ σας εἶμαι βεβαία ὅτι δὲν ὑπάρχει· ἀλλ' ὅ,τι ἡξίωρω περὶ αὐτοῦ δὲν πρέπει ν' ἀποθάνῃ μαζί μου.

Δώδεκα ἔτη παρήλθον ἀφ' οὗτου μίαν ἡμέραν εὐθυμος συνοδεία κυνηγῶν διήλθε διὰ τοῦ χωρίου μας. Ὁλην τὴν ἡμέραν ἐκυνήγησαν, καὶ τὴν ἑσπέραν ἐπέστρεψαν νὰ καταλύσωσιν εἰς Σαντάλθον. Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν

Αἱ δύο ἀδελφαί

μὴ κλαίετε, καθὼς βλέπετε ὅτι δὲν κλαίω κ' ἐγώ, — διότι... ἀπέθανε!

Καὶ ταῦτα λέγουσα, ἡ γραία ἐξερράγη εἰς δάκρυα, καὶ ἐνηγκαλιζέτο ἀλληλοδιαδόχως τὰ δύο παιδία, κλαίοντα μετ' αὐτῇ. Μετὰ μακρὰν δὲ διακοπὴν ἐπανελάβε

— Ἴδού, σὺς ἀρῆκεν ἐνθύμημα, — αὐτὸ μόνον εἶχε. Λάβετο, Ρόζα, — τὸ χρυσοῦν δακτυλίδιον τοῦ πατρός σας, καὶ ἀπὸ ἑνα βότρυχόν τῆς εἰς ἐκάστην. Τὸν τρίτον δὲ αὐτὸν βότρυχον ὑποσχεθῆτε ὅτι θὰ τὸν θέσητε πλησίον μου εἰς τὸν τάφον, ὅταν θὰ ὑπάγω νὰ εὗρω τὴν κόρην μου.

Τὰ δύο κοράσια ἔλαβον ὀλοφυσόμενα καὶ ἐρίλουν τὰς χεῖρας τῆς μάχης των. Μετὰ ταῦτα δέ, σπογγίσαια ἡ Ρόζα τοὺς ὀφθαλμούς τῆς μετὰ τὴν μακρὰν κόπην τῆς,

— Καὶ ὁ πατήρ μας, ἠρώτησαν, ἀπέθανε καὶ ἐκεῖ οὐ;

— Καὶ ὁ πατήρ σας, παιδία μου, ἀπεκρίθη ἡ γραία, ἀπέθανε καὶ ἐκεῖνος, καὶ μένετε εἰς τὴν γῆν ὀρφανὰ καὶ ξένα, ὡς δύο ἔρημα πτηνὰ, χωρὶς φωλιᾶς οὗτου νὰ θερμανθῆτε, χωρὶς χλωροῦ κλάδου ὅπου νὰ καθή

ἔμεινε, εἰς τὴν καλύβην μας. Ἡ μήτηρ σας ἦτον τότε δεκαεξέτων νία. Ὅχι μόνον κάμμια εἰς τὸ χωρίον δὲν τὴν ὁμοιάζεν εἰς τὸ κάλλος, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμά της ἦτον καλλιεργημένον εἰς βαθμὸν ἀνώτερον τῆς τάξεώς της. Ὁ γέρον ἐφημέριος τοῦ χωρίου τὴν ἡγάπα εἰς ὑπερβολήν, καὶ αὐτὸς τὴν εἰδίδασκε γράμματα, καὶ ὁ νοῦς τῆς ἐστολίσθη καθὼς ἦτον στολισμένον τὸ σῶμά της. Ὁ ξένος τὴν ἐπαύριον ἀνεχώρησε μετὰ τὴν λοιπὴν συνοδείαν· ἀλλὰ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐπιστρέψε πάλιν, λέγων ὅτι ἔχει ὑποθέσει, πλησίον εἰς τὸ χωρίον, καὶ κατέλυσε πάλιν εἰς τὴν καλύβην μας. Αἱ ὑποθέσεις του δὲ αὐταὶ τὸν ἐκάλουν εἰς Σαντάλθον συνεχῶς καὶ πάντοτε συνεχέστερον, καὶ τὸ ἐπομενὸν θέρος ἦλθε καὶ κατώκησε διαρκῶς εἰς τὸ χωρίον μας, ὡς εἶπε, διὰ τὴν ὑγείαν του· καὶ μετὰ δύο μῆνας ἐζήτησε τὴν μητέρα σας εἰς γάμον. Ἡ πρότασις αὕτη μὲ κατεθάρύθησε, διότι ὁ ξένος ἐφαίνετο τάξεως πολὺ ἀνωτέρας τῆς ἰδικῆς μας. Ἡθέλητα ὁμῶς νὰ τὸν ἐρωτήσω τίς εἶναι, εἰς ποῖον θὰ ἐμπιστευθῶ τὴν κόρην μου· ἀλλὰ μειδιάσας, καὶ λαθὼν με ἀπὸ τὰς χεῖρας, μ' εἶπε νὰ μὴ ἔχω φόβον, ὅτι ἡ Ἀδελίνα θὰ εἶναι εὐτυχής· ὅτι ὁμῶς μέχρις οὗτο νική-

ση ἐνοστάσεις τινὰς συγγενῶν καὶ προλήψεις, ἀπαιτεῖ νὰ τὸν ἀπαῶμεν μόνον ὡς Φερδινάνδον, καὶ νὰ μὴ ζητῶμεν τὸ λοιπὸν ὄνομα του. Μετὰ μίαν ἐβδομαδα ἐνυμφεύθη τὴν μητέρα σας, καὶ τῇ ἔδωκε τοῦτο τὸ δακτυλίδιον, ἔχον, ὡς ἤξεύρετε, κεχαρὰ μίαν τὰ γράμματα Φ. Π. καὶ Φ. Ἐκτοτε διέτριβε σχεδὸν πάντοτε μετ' ἡμᾶς, ἐκτὸς σπανίων καὶ συντόμων ἀπουσιῶν, διὰ νὰ μὴ κινῇ ὑποψίας· καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀπέφευγε πᾶσαν ἐπίδειξιν πλούτου· τὴν πτωχὴν μας ὁμῶς καλύβην κατῴκει ἡ ἀνεσις. Μετὰ ἐν ἔτος ἐγεννήθητε σεις, διδυμοὶ ἀδελφοί, καὶ ὅταν σὰς ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἐφάνη ὁ εὐτυχέστερος τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλο μετὰ δύο μῆνας ἀνεχώρησε, καὶ μετὰ δεκαήμερον ἀπουσίαν ἐγράψεν εἰς τὴν μητέρα σας ὅτι ἱερὰ καθέκοντα τὸν βιάζουσι νὰ μακρυνθῇ ἐπ' ὀλίγον· ἀλλ' ὅτι ταχέως θὰ ἐπανέλθῃ, καὶ τότε ἡ πρώτη φροντίς του θὰ εἶναι νὰ τὴν ἀναβιδῶσῃ εἰς τὸν βαθμὸν εἰς ὃν εἶχε δικαίωμα. Ἐκτοτε οὐδ' ἐφάνη πλέον οὐδὲ ἠκούσθη· οὐδ' ἐγνωρίζομεν ποῦ καὶ πῶς νὰ τὸν ζητήσωμεν, διότι Φερδινάνδον τὸν ἤξεύρομεν μόνον. Τῆς μητρός σας οἱ ὀφθαλμοὶ ἔκτοτε μετεβλήθησαν εἰς δύο βρύσεις, καὶ τὰ δάκρυά της, σταλαζόντα πύρινα εἰς τὴν καρδίαν της, τὴν ἔφερον τέλος εἰς τὸν τάφον, ὅπου βεβαίως ὁ πατὴρ σας εἶχε προηγηθῇ.

Δὲν λέγομεν ὅτι ἡ διήγησις αὕτη ἦτον κατὰ πάντα κατάλληλος καὶ καταληπτή εἰς τὰ νέα κοράσια. Ἄλλ' ἡ μάμμη των ᾔσθάνετο ὅτι δὲν τῇ ἦτον πλέον δεδομένον νὰ φυλάξῃ τὴν παρακαταθήκην αὐτῆς διὰ καιρὸν μέλλοντα· καὶ ἰδὼντι μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐξέπνευσε, καὶ ἐτάφη πλησίον τῆς θυγατρὸς της, κρατοῦσα τὴν ἐσάτρυχον αὐτῆς εἰς τὴν νεκρὰν χεῖρά της. Τῶν δὲ δυστυχῶν ὀρφανῶν τὴν ἐπιμέλειαν ἀνελάβεν ἡ φιλόανθρωπος διδασκάλισσα.

Καὶ τότε μὲν ἀληθῶς ἡ διήγησις τῆς μάμμης των, πνιγεῖσα μάλιστα εἰς τὸ πέλαγος τῆς νέας των θλίψεως, καὶ ὀλισθήσασα ἐπὶ τῆς ἐτι μὴ ἀνεπτυγμένης διανοίας των, ὀλίγην ἀπετέλεσεν ἐντύπωσιν ἐπ' αὐτῶν. Ἀλλὰ τῶν παιδίων ἡ ψυχὴ εἶναι εὐρορον ἔδαφος, ἐν ᾧ πᾶν σπέρμα, καλὸν ἢ κακόν, ἀπὸς ἐμπεδόν, εἶναι βεβαίον ὅτι ἑλεῖται ἔλθει ὥρα ὅπως βλαστήσῃ. Καὶ οἱ λόγοι τῆς γράας δὲν ἀπώλοντο εἰς τὰς καρδίας τῶν κορασίων. Καθ' ὅσον ἡλικιοῦντο, καὶ ἐκόπαζε τοῦ πένθους των ἡ σφοδρότης, εἰς τὴν μνήμην των ἀνέκυπτεν εὐληπτοτέρα ἢ περὶ τοῦ πατρὸς των διήγησις, καὶ εἰς τὴν ἐλπίζουσαν νεανικὴν φαντασίαν των ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ τερατεύηται παντοῖα περὶ τοῦ μέλλοντος. Πολλάκις ὅταν ἔμενον μόναι, ἀφίνουσιν τὴν ἐργασίαν των ἢ καταθέτουσι τὸ βιβλίον, ἐλησημονοῦντο μακρὰ φλυαροῦσαι καὶ διατκευάζουσαι κατὰ τὴν ὁρεξίν των τὴν μέλλουσαν τύχην των.

— Ὁ πατὴρ μας ἦτον εὐγενὴς καὶ πλούσιος, εἴπεν ἡ Ρόζα. Ἡ μάμμη εἶπεν ὅτι ἀπέθανεν, ἀλλ' ἡ μάμμη μας δὲν τὸ ἤξευρε.

— Βεβαίως δὲν τὸ ἤξευρεν, ἀπεκρίνετο ἡ Νίννα. Ὡς ἐλθῇ ἀκόμη ὁ πατὴρ μας μίαν ἡμέραν;

— Καὶ ἂν ἐλθῇ, ἔλεγεν ἡ Ρόζα, θὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὴν πόλιν, καὶ δὲν θὰ εἴμεθα χωρικαὶ πλέον, καὶ θὰ εἴμεθα καὶ ἡμεῖς κυρίαι.

— Καὶ θὰ φορῶμεν ὥροῖα μεταξωτὰ φορέματα.

— Ἐγὼ θέλω νὰ ἔχω μίαν μεγάλην οἰκίαν με πολλὰ δωμάτια, καὶ ὠραίον κήπον, ὅπου νὰ καλλιεργῶ τὰ καλλήτερα ἄνθη.

— Καὶ ἀνθρώπους πολλοὺς νὰ μὲ ὑπηρετῶσι, καὶ ἀδάμαντας καὶ πτερὰ νὰ φορῶ εἰς τὴν κεφαλὴν μου.

— Καὶ μίαν ἄμαξαν καὶ δύο ἵππους νὰ πηγαίνω ὅπου θέλω.

— Καὶ τότε θὰ πάρωμεν εὐγενεῖς ἀνδρας, καὶ ἐγὼ θὰ γίνω κόμισσα, καὶ σὺ πριγκιπέσσα.

Καὶ ἅπαξ εἰς τὸν βῆθιν τοῦτον παραδοθεῖσαι τῶν ὀνειροπολήσεων, δὲ ἀναχαιτίζοντο, ἀλλ' ἂν κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν στρέφουσαι τὸ καλλειδοσκοπίον, ἐποιέοντες τὰς φανταστὰς εἰκόνας καὶ τὰς ἐποπλασσίας.

Τοῦτο εἶχε τὸ κακὸν μέρος του, ὅτι τὰ κοράσια παρέσκαλλον καὶ ἀκουσίως τὸν κόσμον ἐν ᾧ ἦσαν κεκλιμένα νὰ ζῶσι, πρὸς ἐκεῖνον εἰς ὃν ἀπέβλεπον, καὶ ἡ ἀντιπαράθεσις ἀπέβαινε κατὰ τοῦ πρώτου, καὶ τὰ δυστηρέσκει πρὸς τὴν παρούσαν κατάστασιν των, ὅπερ εἶναι ἡ ἀληθὴς τῆς δυστυχίας πηγή.

Ἀλλὰ εἶχε καὶ τὸ καλὸν του. Ἐνθυμούμεναι ὅτι ἤκουσαν περὶ τῆς μητρός των, ὅτι δηλαδὴ σπουδασάσα, καὶ τὸν νοῦν της καλλιεργήσασα, εἶχε γίνῃ ἀξία νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ εὐγεναιῆς νέου, ἐφιλοτιμοῦντο νὰ σπουδάζωσι καὶ αὐταί, καὶ ἡ διδασκάλισσα, ἥτις ᾔγνοεῖ τί ἐκυφόρει ἡ παιδικὴ κεφαλὴ των, ἐθαύμαζε τὰς προόδους των, καὶ τὰς εἶχεν ἐγκαύχημα.

Οὕτως ἐφθασαν τὸ δέκατον ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας των, προκόπτουσαι τὸν νοῦν καὶ τὸ σῶμα, ὡς δύο πᾶγκαλα κηπιυτὰ ἄνθη ἐν μέσῳ τῶν ἀγρῶν, χωρὶς ὁμῶς νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ σταθερὸν ὀνειρόν των, τὸ ὅποιον ἠναγκαζέτο ἤδη νὰ ἐγκαταλείψῃ ὁ ὠριμώτερος νοῦς των, ἂν καὶ ἀκόμη ἐστέναζε εἰς αὐτὸ ἡ καρδία των. Ὁ μονότονος βίος των κατ' οὐδὲν διέφερε τοῦ πᾶν λοιπῶν χωρικῶν, ἐκτὸς ὅτι τὰς ἀγροτικὰς ἀσχολίας τῆς ἡμέρας διεδέχετο τὴν ἐσπέραν ἡ τῶν βιβλίων σπουδὴ, καὶ ὅτι ἔζων ὅχι μόνον διὰ τοῦ σώματος ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ νοός. Αἱ δὲ τέρεφεις των ὅλαι ἦσαν ὅσας μόνον αὐτομάτως δίδει ἡ νεότης, ὅσας τὸ ἔαρ δίδει εἰς τὰ πτηνὰ, τὰ ἄεσματὰ δηλαδὴ καὶ τῆς φρενὸς ἡ φαιδρότης· καὶ πλήρεις χαρᾶς ἐδράττοντο πάσης εὐκαρίας ἥτις ταῖς εἶδεν ἀφορμὴν πρὸς ἐκτακτὸν τινα μικρὰν διασκέδασιν.

Διὰ τοῦτο ἡ Ρόζα ἐχύθη καὶ κατεφίλει ὑπὸ ἀγαλλιάσεως τὴν διδασκάλισσαν ὅταν μίαν ἐσπέραν τῇ εἶπε·

— Ρόζα, ἐνθυμεῖσαι τί ἡμέρα εἶναι αὖριον; Ἦναι τὰ γενεθλιά σου; φιλιότη. Δὲν θὰ λησημονήσωμεν τὴν ἀνάδοχόν σου· δὲν εἶναι ἀληθές; Θὰ ὑπάγῃς αὖριον εἰς Παυλίσι· νὰ τῇ φέρῃς μίαν ἀνθοδέσμην ἐκ μέρους μου, καὶ τὸ τελευταῖον ἐργόχειρόν σου. Ἡμπορεῖς νὰ μείνῃς τρεῖς ἡμέρας πλησίον της.

Τὸ Παυλίσι ἀπείχε τρεῖς ὥρας ἀπὸ Σαντάλδον.

Τὴν ἐπαύριον ἠγέρθη ἡ Ρόζα πρὸ τοῦ ἡλίου, ἐφόρεσε τὸ καθαρότατον φόρεμά της, ἐβρεξε καὶ ἐλείανε τοὺς ἰούλους τῆς κόμης της, ἐφίλησεν εἰς τὸ μέτωπον τὴν ἀδελφὴν της, κοιμωμένην ἀκόμη, καὶ σκιρτῶσα

ἐξῆλθε τῆς καλύβης καὶ ἐχαιρέτησε τὴν αὐγὴν ὡς τὰ πτηνὰ τῶν δασῶν, μὲ τὸ ἐωθινὸν ἄσμά της.

Ἡ ὁδὸς ἣν εἶχε νὰ διατρέξῃ ἀνέρχεται κατ' ἀρχὰς διὰ πετρώδους στενωποῦ τὴν ῥάχιν τοῦ ὄρους, μετὰ ταῦτα μίαν κυρτὴν ὑπερβαίνουσα, διέβαινε δι' ἀλλεπαλλήλων κοιλάδων, ὧν τινὰς μὲν ἐκάλυπτε τὸ δάσος, καταβαίνον ἀπὸ τὰς ἀνωτέρας τοῦ ὄρους πλευράς, ἀλλὰ δ' ἐκαλλιεργοῦντο συνήθως. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐπειδὴ ἦτον ἑορτὴ, ἦτον ἔρημος ὅλη ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ Ῥόζα εὐχαριστεῖτο βλέπουσα ἐσπέρην τὴν μόνην ἐντὸς τῆς φύσεως ἣν ἠγάπα, καὶ ἄλλην φωνὴν μὴ ἀκούουσα πλὴν τῶν ἀηδόνων ἃς ἐμιμεῖτο.

Μόλις εἶχεν ὑπερβῇ τὴν πρώτην κορυφὴν, καὶ παρηκολούθει ῥυαχὸς σύμφυτον χεῖλος, ὅταν τῇ ἐφάνη ὅτι ἤκουσε βήματα εἰς τὸ δάσος. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισεν ὅτι εἶναι τῶν ἐγγχωρίων τινὲς ξυλιούμενοι, καὶ προέβη ἀφάδως. Ἀλλ' αἰφνης εἶδεν ἐμπρὸς τῆς ἐξερχομένου τῶν δένδρων ἀνθρώπους, ῥυπαροὺς τὰ ἐνδύματα, ὅπλα φέροντας, θηριώδεις τὴν ὄψιν, καὶ φοβηθεῖσα, ἐβραχυνε τὸ βῆμα. Οἱ ἄνθρωποι ὁμῶς προέβαινον πρὸς αὐτήν, καὶ τὸ βλέμμα τῶν εἶχε τι ἀπαίσιον. Κυριευθεῖσα τότε ὑπὸ τρόμου μεγάλου, ἐτράπη νὰ φύγῃ, ἀλλ' εἶδεν ὅτι καὶ ὀπισθεν ἡ ὁδὸς τῇ ἐκλείσθη. Μετ' ἀγωνίας ἀπέβλεψε πρὸς τὸ δάσος, καὶ διὰ τοῦ βλέμματος ἐπικαλεσθεῖσα τὴν προστασίαν τῶν σκιῶν αὐτοῦ, ὥρμησε νὰ κρυφθῇ ὑπὸ τῶν δένδρων τὸ πύκνωμα.

— Μωρὴ, ποῦ φεύγεις, μωρὴ; ἐκραξαν τινὲς τῶν ληστῶν· διότι ἐκ πρώτης ὄψεως ἦτον εὐχολον ν' ἀναγνωρισθῶσιν ὡς τοιοῦτοι. — Ἡ περδικούλα ποῦ θέλει νὰ φύγῃ τοὺς ἀετούς;

Καὶ ἀνεκάγχαζαν ὅλοι ἀγρίως. Συγχρόνως δὲ ὥρμησαν εἰς δίωξίν της, ἐν ᾧ ἐκείνη ἐφευγε, πηδῶσα τοῦ θάμνου ὡς ἐντρομος ἑλαρὸς. Ὁ πρῶτος δὲ φθάσας αὐτήν μετ' ὀλίγον, τὴν συνέλαβεν ἐκ τοῦ βραχίονος.

— Βοήθειαν! βοήθειαν! ἐκραξεν ἡ Ῥόζα, ἀντιπαλαίουςα πρὸς τὴν σιδηρᾶν χεῖρα ἣτις τὴν ἐκράτει· καὶ τοσοῦτον ἐνέτεινε τὰς δυνάμεις της, ἃς εἶχεν ἐκθρέψει ὁ ἀγροτικὸς βίος, ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ διαφύγῃ. Ἄν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν δὲν εἶχον φθάσει καὶ οἱ λοιποὶ λησταί, καὶ δὲν τὴν εἶχον περικυκλώσει.

Τότε τῇ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα ν' ἀρπάξῃ τὸ ἐγχειρίδιον ἑνὸς τῶν κακούργων, καὶ ἂν δὲν δυνηθῇ νὰ ἐλευθερωθῇ δι' αὐτοῦ, νὰ τὰ βυθίσῃ καὶ εἰς τὸ στήθος της. Ἀλλ' οἱ λησταί, ἰδόντες τὴν πρόθεσίν της, ἔδωσαν τὰς δύο της χεῖρας, καὶ τὴν ἐκράτουν τόσῳ ἰσχυρῶς, ὥστε αὐτὴ ἐν κίνημα δὲν τῇ ἐπετρέπετο.

— Βοήθειαν! βοήθειαν! ἐκραξε πάλιν ἡ Ῥόζα μετὰ νέας ἐλπίδος, διότι ἐνῶ περιέφερε τὸ βλέμμα παρὰ φορὸν πέριξ, εἶδεν αἰφνης προκύπτοντα τοῦ δάσους νεανίαν, οὗ ἡ εὐπρεπὴς ἐνδυμασία καὶ ἡ χαρίεσσα ὄψις τῇ ἐνέπνευσαν θάρρος. — Ἄν ἔχῃς καρδίαν ἀνθρώπου, ἂν ἔχῃς ἀνδρὸς γενναιοδότητα, ἐξηκολούθησε πρὸς αὐτὸν ἀποτεινομένη, βοήθησον, σῶσόν με!

— Τί εἶναι; ἐκραξεν ὁ νεανίας προχωρῶν ἀφάδως πρὸς τοὺς ληστές. Τί ἔχετε μὲ τοῦτο τὸ κοράσιον;

— Τὴν συνελάβομεν, εἶπεν εἰς ἐξ αὐτῶν, διερχομένην τὸ δάσος.

— Ἐντροπή σας, ἀπεκρίθη αὐτὸς, μὲ τόνον φωνῆς ἀπότομον. Ἐλλειψαν αἱ δούκισσαι καὶ οἱ πρίγκιπες, καὶ τὰ ἐβάλετε μ' αὐτὴν τὴν πτωχήν; Ἀφῆτέ την νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ καλόν.

— Αὐτὴ εἶν' ἐδική μου, εἶπεν ἐκεῖνος· ὅστις πρῶτος τὴν εἶχε συλλάβει, καὶ ὅστις τὴν ἐκράτει ἀκόμη.

— Ἐδική μου εἶναι, καὶ δὲν ἐβγαίνει ἀπὸ τὰ ἐνύχια μου.

— Βοήθειαν! ἐκραξεν ἡ Ῥόζα διὰ τοῦ στόματος, καὶ ἔτι περισσότερον ἐπεκαλεῖτο αὐτὴν τὸ ὑγρὸν βλέμμα της.

— Κύτταξε μὴν ἐβγουν καὶ τὰ ἐνύχια σου, εἶπεν ὁ νεανίας, ἐν ᾧ φλόξ θυμοῦ ἀνέλαμπεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἄφες την νὰ ὑπάγῃ.

— Δὲν τὴν ἀφήνω, εἶπεν ὁ ληστής, ἀνασύρων τὰ χεῖλη ὡς τίγριδος ἐξαγριωθείσης, καὶ σύρων πρὸς ἑαυτὸν βιαίως τὴν Ῥόζαν. — Καὶ ἂν κάνεις ἐλθῇ νὰ μοὶ τὴν πάρῃ, θὰ τὸ μετανόησῃ.

— Ἄ, μα δρόσκυλε· φοβερὶζεῖς! ἀνέκραξεν ὁ νεανίας μὲ φωνὴν, ἣτις ἐβρόντησε φοβερά, καὶ εἰς ἀγρίαν παραφορὰν ὡς αἰλουρος πηδήσας πρὸς τὸν ληστήν, τον συνέλαβεν ἀπὸ τὸν λαιμόν, ἐσυρεν ἀπὸ τὴν ζώνην του πιστόλιον, καὶ στηρίξας αὐτὸ εἰς τὸ στήθος του, ἐκυρεβόλησε, καὶ ὁ ληστής ἀνείξας τὰς δύο του χεῖρας, ἐπεσεν ὑπτίως, ἐμῶν συγχρόνως τὸ αἷμά του καὶ τὴν κακούργον ψυχὴν του. Ἐπειτα δὲ, λαβὼν ἐκ τῆς ζώνης του τὸ ἄλλο πιστόλιον, καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς ἐπιλοίπους ληστές, οἵτινες ἔμενον ὡς ἀπολεσθωμένοι ὑπὸ ἐκπλήξεως,

— Ἄν, εἶπεν, ὡς νὰ σηκώσω τὸν λύκον, μείνη κανεῖς σας ἀκόμη ἐμπρὸς μου, θὰ τὸν φονεύσω, μὰ τὴν πίστιν μου, ὡς αὐτὸ τὸ φορτίμιον.

Καὶ μὲ τὸ πόδα ἐσπρωξεν τὸ νεκρὸν τοῦ ληστοῦ.

Ὁ ἀνδρικός οὗτος λόγος καὶ ἡ ἀπότομος πράξις παραδόξον ἀπετέλεσαν ἐντύπωσιν ἐπὶ τῶν ἀγενῶν ἐκείνων, παρ' αἷς ἡ θηριωδία δὲν ἀπέκλειε τὴν ἀνανδρείαν. Ἐντρομοὶ ἐκλιναν ὅλοι τὴν κεφαλὴν, καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὸ δάσος.

Τότε ἡ Ῥόζα, μὴ δυναμένη νὰ εἰπῇ λέξιν ὑπὸ φρίκης διὰ τὸν φόνον τοῦ ληστοῦ, οὗ τὸ πτώμα ἐσπαιρεν ἀκόμη ἐμπρὸς της, καὶ ὑπὸ σφοδρᾶς συγκινήσεως διὰ τὴν ἀπροσδόκητον σωτηρίαν της, ἐπεσεν εἰς τὰ γόνατα ἐμπρὸς τοῦ σωτήρος της, καὶ ὑψώσασα πρὸς αὐτὸν τοὺς ὠραίους της ὀφθαλμούς, τὸν ἐθεώρει μετὰ θαυμασμοῦ καὶ σχεδὸν μετὰ λατρείας, ὡς τινα προστατὴν ἀγγελον καταβάντα ἐξ οὐρανῶν, καὶ τῷ ἐξέφραζεν ἀφώνως ἀλλ' εὐγλωττῶς τὴν εὐγνωμοσύνην της.

Ὁ δὲ νέος κύψας, ἐκοψε μὲ τὴν μάχαιράν του τὰ δεσμὰ τῶν χειρῶν της, καὶ τὴν ἀνήγειρε. Βλέπων δὲ ὅτι δὲν δύναται ἀκόμη νὰ στηριχθῇ εἰς τοὺς πόδας της, τὴν ἐκράτησεν εἰς τὴν ἀγκάλην του, καὶ τὴν ἠρώτησε ποῦ διευθύνετο ὅταν τὴν ἀπήντησαν οἱ ἀχρεῖοι ἐκεῖνοι, καὶ ἂν θέλῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον της.

— Ναί, θέλω νὰ φύγω ἀπὸ τὸν τόπον τοῦτον τῆς φρίκης, ἀνέκραξεν ἡ Ῥόζα, ἅμα ἐδυνήθη νὰ διαρθρώσῃ λέξεις. Δὲν ἠμπορῶ νὰ βλέπω τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο θέαμα! καὶ ἐκάλυψε τοὺς ὀφθαλμούς της μὲ τὴν μικρὰν χεῖρά της. — Εἰς Παυλίσι διευθυνόμενην. Ἀλλὰ . . .

εἶπε διστάζουσα, ὁμολογῶ ὅτι φοβοῦμαι. Ἡμπορῶ νὰ τοὺς ἀπαντήσω παρέχει.

— Μὴ φοβεῖται, εἶπεν ὁ νέος, προσπαθῶν νὰ πρᾶξῃ τὴν εἰς τὴν ἀγρίαν ἐκείνην σκηνὴν τραχυνοθεῖσαν φωνὴν τοῦ Σκεφθεῖς ὁμῶς μία στιγμὴν. — ἔστω, ἐπρόθεσε, σὲ συνδύω ὡς ἐν μέρος. Εἶναι ἀτφαλέστερον.

Καὶ ἐξηκολούθησε μετ' αὐτῆς, ἀναγκαζόμενος πολὺ λάκεις νὰ τὴν στηρίξῃ, διότι μόλις τὴν ἔφερον οἱ τρέμοντες πόδες τῆς.

Οὕτω διήλθον τὰς τρεῖς ἢ τέσσαρας βαθεῖας καὶ λάκας, αἵτινες ἐδύναντο νὰ φαίνωνται ὑποπτοι. Ὅταν δὲ ἐφθασαν εἰς ὑψηλὴν θέσιν, ἀφ' ἧς ἤρχιζεν ἡ ἀδενδρος πεδιάς καὶ οἱ καλλιειργημένοι ἀγροί, δείξας αὐτῇ πρὸς τοὺς πρόποδας.

— Ἰσοῦ, τῇ εἶπε, τὸ Παυλίσι. Ἀλλὰ χρὴ μὲ καλοῦσιν ἄλλοι. Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σὲ συνοδεύω ὥς ἐκεῖ· ἀλλ' ἡμπορεῖς νὰ ἐξακολουθήσῃς ἀφ' ὁδοῦς.

— Μὲ ποῖας λέξεις ἡμπορῶ ἀξίως νὰ σ' εὐχαριστήσω; ἀπεκρίθη ἡ Ρόζα, λαβοῦσα τὴν χεῖρά του Σοὶ χρεωστῶ τῇ σωτηρίᾳ μου, περισσότερον παρὰ τὴν ζωὴν μου. Σὲ παρέσυρα καὶ ἐκτὸς τοῦ δρόμου σου, καὶ ἴτω· κατοικεῖς μακρὰν ἀπ' ἐδῶ.

— Μακρὰν ἀπ' ἐδῶ κατοικῶ, ἀπεκρίθη ὁ νέος· ἀλλ' ἐνίοτε διέρχομαι τοῦτον τὸν δρόμον. Ἰτω· ἀπαντηθῶμεν καὶ πάλιν.

Καὶ λαβὼν εἰς τὰς παρειάς τῆς ἐν φίλημα ὡς γλυκὺν μισθὸν τῆς ὑπηρεσίας του, ὃν ἡ ἐρυθρῶτα νῆα δὲν τῷ ἠνέθη, ἐπέστρεψε τὴν ὁδὸν δι' ἧς τὴν εἶχε συνοδεύσει. Ἐκείνη δὲ ἐξηκολούθησε τὴν ἐδικήν της πρὸς τὴν κοιλάδα.

Εἰς τὸ χωρίον Παυλίσι τὸ συμβᾶν τῆς Ρόζας ἐτάραξε τὰ πνεύματα, καὶ ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἤλθοι καὶ ἀλλαχόθεν εἰδήσεις ὅτι ὁ περιδότης ληστὴς Καπρέρας ἐπερᾶν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη· ἀλλὰ συγχρόνως ὅτι καὶ ἡ περίεξ δημόσιος δύναμις ἐκινήθη ἤδη εἰς διώξιν του. Καὶ τότε μόνον ἡ Ρόζα, ἥτις ἐνδομύχως ἠθῆνετο μυστικὴν τινα δυσἀρέσκειαν ὅτι ὁ σωτὴρ τῆς δὲν εἰδείξε περισσοτέραν προθυμίαν νὰ τὴν συνοδεύῃ μέχρι τοῦ χωρίου, ὁμολόγησεν ἵκανοποιηθεῖσαν τὴν φιλαυτίαν τῆς, διότι δὲν ἀμφίβαλλεν ὅτι τὴν ἀρῆκεν ὅπως σπεύσας εἰδοποιήσῃ τὰς ἀρχάς περὶ τῶν ληπτῶν.

Μετά τρεῖς ἡμέρας ἡ Ρόζα ἐπανῆλθεν εἰς Σαντάλβον. Οἱ λησταὶ τότε εἶχον διωχθῇ ἐντελῶς, τὰ στρατεύματα εἶχον καθαρῶς τὸν τόπον, καὶ ἡ ὁδὸς ἦτο ἀσφαλεστάτη. Οἱ γεωργοὶ διασπαρμένοι εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐκαλλιέργουν αὐτοὺς ἡσύχως, καὶ ἡ μικρὰ κοινότης, ὅπου εἶχε συμβῇ τὸ ἀπευκταῖον δράμα, οὐδὲν ἔτι εἶχε ἵχνος αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ἀπεκομίσθη τοῦ φονευθέντος ληστοῦ τὸ πτώμα, ἀλλ' ἦτον ἤδη εἰρηνικὴ καὶ ἔρημος, καὶ μόνον ἐτάραττε τὴν σιγὴν τῆς τὸ ἄγμα τῆς ἀηδόνης καὶ ὁ φλοῖσθος τοῦ ῥύακος. Διερχομένη δὲ δι' αὐτῆς ἡ Ρόζα, ἐβράδυνε τὴν πορείαν τῆς, καὶ τέλος ἐστάθη βεθυλισμένη εἰς λογισμοὺς, ὡς ἂν ἐνέδιδεν εἰς τὴν συγκίνησιν ἣν ἦτον ἐπόμενον νὰ τῇ ἐμπνέῃ ἡ θέσις ἐκείνη· ἀλλὰ συγχρόνως καὶ περιέρρουσα τὰ βλέμματα περίεξ τῆς, ὡς ἂν περιέμενε, ἢ εἴητι τινὰ, ἴσως ἐκεῖνον ὅστις τῇ εἶχεν εἰπεῖ ὅτι

μακρὰν μὲν κατοικεῖ, διέρχεται ὁμῶς τὴν ὁδὸν ταύτην ἐνίοτε.

Ὅταν δ' ἐφθασεν εἰς Σαντάλβον, ἡ γενικὴ χαρὰ ὅτι ἐτώθη ἀπὸ τὸν μέγαν κίνδυνον ἦτον ἀπερίγραπτος. Ἡ ἀγαθὴ δὲ διδασκάλισσα ἠτιᾶτο ἐκυτῇ· διὰ τὴν ἐξέθεσεν εἰς αὐτόν, ἡ δὲ Νίνα, ῥίψατα τοὺς βραχίονας περὶ τὸν τραχήλόν της, τὴν κατέτρωγε διὰ τῶν φιλημάτων της. Μετὰ τὴν χαρὰν ὁμῶς καὶ τὰ φιλήματα ἤλθεν ἡ πεποιθήσει καὶ αἱ ἐρωτήσεις· καὶ μ' ὅσπιν προθυμίαν ἡ Νίνα ἠρώτα, μ' ἄλλην τόσῃ καὶ ἐτε μεγάλητέραν διηγείτο ἡ Ρόζα, ἐκτὸς μόνον ὅτι ἐκείνη ἠρώτα περὶ τῶν ληπτῶν πάντοτε, καὶ αὐτὴ ἀπεκρίνετο πάντοτε περὶ τοῦ διώξαντος αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ, τοῦ κάλλους του, τῶν εὐγενῶν τρόπων του, τῆς χάριτός του, τῆς γλυκύτητος τῶν λόγων του, τῆς ἀνδρείας του, ἦτον ἀνεξάντλητος, ὥστε ἡ Νίνα τὴν εἰρωνεύετο δι' αὐτὸ πολλὰκις, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὴν διορθώσῃ. Πολλὰκις μαλιστα, ὅταν ἡ Νίνα ἡ ὄρεξιν ἡ καὶρὸν δὲν εἶχε ν' ἀκούῃ τὸν αὐτὸν πανηγυρικὸν πάντοτε ἐπαναλαμβανόμενον, ἡ Ρόζα ἐγίνετο σκεπτικὴ, καὶ ὁ νοῦς της ἐφάνετο εἰς ὁμοροπολήσεις παραδεδομένος, καὶ ὁσάκις συνέπιπτε νὰ ἐξέρχεται τῆς καλυπτομένης, ἐλάμβανε, χωρὶς σχεδὸν ἢ ἰδίαν νὰ τὸ αἰσθῆνται, τὴν ὁδὸν πρὸς τὸ ὄρος.

Ταύτην τὴν ὁδὸν ἔλαβε περὶ τὴν δελφιν τῆς ἔκτης ἡ ἐβδόμης ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπάνοδόν της εἰς τὸ χωρίον, χωρὶς τῆς Νίνας, ἣν ἡ διδασκάλισσα εἶχε πείσει εἰς ὑπηρεσίαν. Σύνουος δὲ βαδίζουσα, ἐφθασε κατ' ὀλίγον μέχρι τῆς γνωστῆς της κοιλάδος, ἥ· ἡ θεὰ ἐφάνετο διαγεύουσα εἰς αὐτὴν οὐχὶ σφίχης ἰδέας, ἀλλ' ἄλλα αἰσθήματα πολὺ γλυκύτερα. Τὸ διέμμά της ἐλπίζον καὶ ἀνέτυχον ἐδυθίζετο ὑπὸ τὰ δένδρα, ἤρεύατο τὰς κινουμένας σκιάς, καὶ τεταμένον τὸ οὖς της ἠώτα τὴν πνοὴν τῆς αὔρας, καὶ τῶν πιπτόντων φύλλων τὸν κρότον.

Ἀλλὰ, συνελθούσα μετὰ μακρὰν προσδοκίαν,

— ὦ! εἶπε καθ' ἑαυτὴν, ἄφρων ἐγὼ τί προσμένω; Παρῆλθε, καθὼς τὸ χρυσὸν σύννεφον, ὅπου παρέρχεται καὶ δὲν ἐπιστρέφει, καθὼς τὸ ὄνυχ ὅπου βλέπομεν ἀπαεῖ, καὶ ὅχι πλέον! Ἐκεῖνος διαπρέπει εἰς τὴν ἀνωσφαῖαν, ὅπου ὅλαι αἱ λαμπρότητες καὶ ὅλαι αἱ δόξαι· ἐγὼ κόρη ἀγροῦκος καὶ πενηχρά! Πῶς νὰ ἐλπίσω εἰς τὰ βήματα μὰς θ' ἀπαντηθῶσι ποτέ; ὦ! τὸ ὄνυχ τῶν παιδικῶν ἡμερῶν μὰς! Εἰς τὸν λαμπρὸν αἵτου κόσμον ἐφανταζόμεν παλάτια καὶ ἀδάμαντας. Δὲν ἦ ξεῦρα τότε ποῖαν ἄλλην εὐτυχίαν περιέχει ἐκεῖνος ὁ κόσμος, εἰς ὃν ἤλπιζες, ὦ μήτερ, νὰ μὰς εἰσάγῃς, ἀλλ' εἰς ὃν μὰς εἶναι διὰ παντός κεκλεισμένη ἡ εἰσοδος. Ἀλλὰ, μήτερ, ἐπρόσθετε, ὑψοῦτα τὴν ψυχὴν της μετὰ τοῦ ἐξαπτομένου αἰσθήματός της, — εἰς τὸν κόσμον ὃν σὺ κατοικεῖς, εἰς τὸν ὡραῖον ἐκεῖνον κόσμον, ὑπεράνω τοῦ γλαυκοῦ, οὐρανίου θαλλεῖ εὐτυχία βεδυῖως· ἐκεῖ δὲν διακρίνεται ἡ πλούσιος ἢ πέννης. Ὅσαι καρδίαι πάλλουσι συμφώνως, εἶναι ἴσαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ὅσοι ἀγαπῶνται συναντῶνται καὶ ἀναγνωρίζονται. Ἐκεῖ ὅταν ἔλθω καὶ μὲ δεχθῇς εἰς τὰς ἀγκάλας σου, θὰ τὸν ἰδῶ μειδιδῶντα πλησίον σου· ἴσως μεταξὺ τῶν ἀγγέλων!

Τοιαῦτα ὠνειροπόλει ἡ ἐξημεμένη καὶ ποιητικὴ τῆς καρδίας, καὶ ὡραία ἦτον ἐν ᾧ ἐστήριζεν εἰς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς λαμπροτέρους ἐκείνου.

Αἰφνης ἤκουσε κρότον πλησίον τῆς, καὶ ὡς ἀνεμώνη ἐρυθρίασα, ἀνετίεθη καὶ μετεστράφη, καὶ εἶδεν ἄνθρωπον ὅστις ὀλίγα βήματα μακρὰν τῇ σταθείς, ἐφαίνετο ὅτι τὴν ἐθεώρει μετ' εὐαρεσκείας. Ἐκ πρώτου βλέμματος ὅμως ἐγνώριζεν ὅτι δὲν εἶναι ἐκεῖνος ὃν ἠλπίζε, καὶ ἠθέλησεν ἀμέτῳ ν' ἀναχωρήσῃ. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος πλησιάσας,

— Καλὴ κόρη, τῇ εἶπε με φωνὴν ἡμερον, ἥς ὕρεις νὰ μ' εἰπῇς ἀπὸ ποῦ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ χωρίον Σαντάλθον;

Τότε ἀναβλέψατα καὶ ἀτενίσασα αὐτόν, εἶδεν ὅτι ἦτον ἄνθρωπος ὠρίμου ἡλικίας, εὐγενὴς τὸ ὄπαιον, καὶ μορφῆς ἥτις ἐνέπνευε εὐκόλως ἐμπιστοσύνην. Ἀναθαύρητασα δέ,

— Μάλιστα, Κύριε, εἶπεν, ἐκεῖ ὑπάγω, ἡμπορῶ νὰ σὲ ὀδηγήσω.

Καὶ ἐκίνητε μετὰ τοῦ ξένου πρὸς τὸ χωρίον.

— Ἐνυκτώθην σχεδὸν, εἶπεν αὐτός, καὶ ἀπεφάσισα νὰ μείνω εἰς Σαντάλθον, διότι ἤξευρον ὅτι εἶναι ἐδῶ πλησίον. Ἀλλ' ἐφοβήθην ὅτι ἀπεπλανήθην, ὅταν σὲ ἀπήντησα.

Ἦσο ὅμως τότε βεβουλισμένη εἰς συλλογισμοὺς, ὥστε ὀλίγας στιγμὰς ἱστάμην καὶ σ' ἐβλεπον χωρὶς νὰ θέλω νὰ σὲ ταράξω.

— Ἐσυλλογισθῆναι, εἶπεν ἡ Ῥόζα, ἐρυθριῶσα ἐκ νέου, — διότι πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν θέσιν διέτρεξα τὸν μέγιστον κίνδυνον. Ληστὰὶ μὲ συν-

έλαβον, καὶ χωρὶς τῆς προστασίας ἑνὸς γενναίου ἀνθρώπου, ὅστις ἐφάνευσεν τὸν ἑνα ἐμπρὸς μου, καὶ ἐδιώξε τοὺς λοιποὺς, ἀναμριβόλως θὰ μ' ἐφάνευσεν. Καὶ τί ἤθελον ἀπ' ἐμέ; ἐπρόσθεσε μὲ πολλὴν ἀθωότητα. Ἐγὼ εἶμαι πτωχὸν κοράσιον.

Εἰς τὸν ξέον ἤρπεν ἡ ἀρέλεια τῆς νεότητος, καὶ λαβὼν αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς,

— Ἴσως, τῇ εἶπε μειδιῶν, ἀλλὰ καὶ θαυμάζων τῆς χειρὸς ἐκείνης τὴν λευκότητα καὶ τὴν τρυφερότητα εἰς κόρην ἀγροίκον. — Ἴσως ἤθελον νὰ σοὶ κλέψουν τὸ ὡραῖον αὐτὸ δακτυλίδιον.

— ὦ! ὅσον εἰς αὐτὸ, τὴν ζωὴν μου θὰ μ' ἐπαινον πρῶτον, ἀπεκρίθη ἡ Ῥόζα μὲ ζωηρότητα.

— Εἶναι ὡραῖον τῷ ὄντι, εἶπεν ὁ ξένος, ὅχι ὅμως πολυτιμωτέρον τῆς ζωῆς σου.

— Εἶναι τὸ ἐνθύμημα τῆς μητρὸς μου, εἶπεν ἐκείνη.

— Καὶ τὰ γράμματα ταῦτα, ἡρώτησεν ὁ ξένος, πλησιάζων εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τοῦ δακτυλιδίου καὶ τὴν χεῖρα ἥ ἐκ τῆς ἐφόρει, — εἶναι τὰ ἀρχικά τοῦ ὀνόματος τῆς μητρὸς σου;

— Ὁχι, εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ πα-

τρός μου. Ἡ μήτηρ μου ὠνομάζετο Ἀδελίνα.

— Ἀδελίνα! Ἀδελίνα! ἀνέκραξεν ὁ ξένος. Εἶναι ὡραῖον ὄνομα Ἀδελίνα. Ἐχω καὶ ἐγὼ μίαν Ἀδελίναν. Καὶ ποῦ εἶναι ἡ μήτηρ σου τώρα;

— Ἡ μήτηρ μου εἶναι ἐκεῖ, εἶπεν ἡ Ῥόζα δεικνύουσα τὸν οὐρανόν. Ἡ μήτηρ μου ἀπέθανε.

Ἡ Ῥόζα.

— Ἀπέθανεν! Ἀλλὰ περιπτεῖς τόσον γοργῶς, νέα κόρη! Συγχώρησόν με ἂν δὲν ἠμπορῶ νὰ σ' ἀκολουθήτω. Ἐπεριπάτησα πολὺ σήμερον. Δός μοι τὴν ἄδειαν ν' ἀναπαυθῶ μίαν στιγμὴν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ῥυακος.

Καὶ ἐκάθησεν ὁ δὲ κάματος τοσοῦτο τὸν εἶχε καταβάλλει, ὥστε ἦτον ὅλος ὠχρὸς, καὶ ἡ Ῥόζα λαβοῦσα ὕδωρ εἰς τὴν παλάμην της, τῷ ἔβρεξε τὸ μέτωπον, διὰ νὰ μὴ λειποθυμήτῃ.

— Σ' εὐχαριστῶ, φιλότατη κόρη, εἶπεν ὁ ξένος. Δὲν ἦτον τίποτε ἢ τον ζάλη. Παρῆλθε ἄς ἐξακολουθήσωμεν τὸν δρόμον. Ἀπέθανε λοιπὸν ἡ μήτηρ σου; Καὶ ὁ πατήρ σου;

— Ὁ πατήρ μου . . . , εἶπεν ἡ Ῥόζα διστάζουσα ἀπέθανε καὶ ἐκεῖνος.

— Πτωχὸν κοράσιον, εἶπεν ὁ ξένος μετὰ πολλῆς συμπαθείας. Λοιπὸν ὄρρανή, παντόρφανος. Καὶ συγγενεῖς ἄλλους δὲν ἔχει;

— Εἶχον μίαν μάμμην, ἀπεκρίθη αὐτῇ, ἐνῶ οἱ ὀφθαλμοὶ της ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεως ταύτας ἐπληροῦντο δακρύων, ἀλλ' ἀπέθανε καὶ αὐτή. Ἐχω μόνον τὴν ἀδελφὴν μου, διδυμὸν μὲ ἐμέ.

— Καὶ ποῦ ζῆτε λοιπὸν; ποῖος γὰρ περιθάλπει;

— Ἡ διδασκάλισσα τοῦ χωρίου.

Τὴν στιγμὴν ταύτην διήρχοντο ἐμπρὸς φραγμοῦ ἰτεῶν, ὅστις ἔκειτο ἀμέσως πρὸ τοῦ χωρίου.

— Δὲν εἶναι τοῦτο τὸ νεκροταφεῖον, νομίζω; ἤρῳ τῆσεν ὁ ξένος.

— Τοῦτο εἶναι, μάλιστα, ἀπεκρίθη ἡ Ῥόζα.

— Καὶ ἡ μήτηρ σου ἐδῶ εἶναι ταθαμμένη; ἐπνεύλαθεν αὐτός.

— Ἐδῶ! ἐφθύρῃ μελαγχολικῶς κλίνουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν γῆν ἡ νεᾶνις.

— Μὲ συγχωρεῖς, φιλότατη, διὰ τὴν ἐρώτησιν, εἶπε πάλιν ὁ ξένος. Ἀλλ' ὅταν διέρχῃσαι ἐντεῦθεν, δὲν ἐμβαίνειεις ἐνίοτε νὰ προτευχῇς εἰς τῆς μητρός σου τὸν τάφον;

— Ὅταν ἐπιστρέφω εἰς τὸ χωρίον μόνη, εἰσέρχομαι πάντοτε, ἀπεκρίθη ἡ Ῥόζα μὲ ταπεινὴν τὴν φωνήν.

— Ὅτι δὲν εἶσαι μόνη δὲν πρέπει νὰ σ' ἐμποδίσῃ, ὑπέλαθεν ὁ ξένος. Ἐχω κ' ἐγὼ ἀγαπητοὺς κατοίκους τῶν τάρων. Εἰσελθε, καὶ ἐπίτρισθε καὶ εἰς ἐμέ νὰ εἰσελθῶ.

Τότε εἰσῆλθεν ἡ Ῥόζα, καὶ ἐγονάτισεν ἐμπρὸς τοῦ τάρου τῆς μητρός της· πλησίον της δὲ ἐγονάτισε καὶ ὁ ὁδοιπόρος. Ἡ δ' ἀφελὴς προσευχὴ της ἴσως ἠνέωξε καὶ αὐτοῦ κατ' ἐν ἡμίκλειστον τραῦμα, διότι ἀνεβίβασε δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του.

Ὅταν δ' ἐξῆλθον, παρεκάλεσε τὴν νεᾶν ὁ ξένος νὰ τὸν διευθύνῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον πληροφορηθεὶς ὅμως ὅτι δὲν ὑπῆρχε ξενοδοχεῖον, τὴν ἠρώτησεν ἂν ἐδύνατο νὰ ἐλπίσῃ ὅτι ἡ διδασκάλισσα ἤθελε τὸν φιλοξενήσῃ δι' ἐκείνην τὴν νύκτα. Ἡ Ῥόζα τῷ εἶπεν ὅτι ἦτον περὶ αὐτοῦ πεπεισμένη, καὶ τὸν ὠδήγησεν ἀμέσως εἰς τὴν οἰκίαν των, ὅπου ἡ Νίνα ἐνόμισε κατ' ἀρχάς ὅτι ἦτον αὐτός ὁ πολὺκροτος σωτήρ, καὶ τὸν εὗρεν ὀλίγον λευκότριχον. Ἀλλ' ἅμα ἡ Ῥόζα ἐξήγησε τὴν περιστασιν, ἐτπευταν καὶ αὐτὴ καὶ ἡ διδασκάλισσα νὰ περιθάλ-

ψωσι τὸν ξένον τὸ κατὰ δύναμιν. Ἡ παχυτέρα ὄρνις δι' αὐτὸν ἐσφάγη, τὸ παχύτερον στρώμα δι' αὐτὸν ἐστρώθη. Ἀλλ' ὅ,τι τὸν εὐχαρίσται ὑπὲρ ὅλα ταῦτα, ἦτον ἡ συναναστροφή καὶ ἡ συνδιαλέξις τῶν δύο κορασιῶν, ἐλέγχουσα τότεν καρδίαν καθαρότητα, τόσῃ ὅμως συγχρόνως γνώσεων ποικιλίαν, ὥστε ἐμεινεν ἐκπεπληγμένος νὰ εὕρῃ αὐτὴν εἰς κόρας τῆς τάξεώς των.

Τὴν ἐπαύριον ἀναχωρῶν ὁ ὁδοιπόρος, ἔδωκε τιμὰ μικρὰ δῶρα εἰς τὴν διδασκάλισσαν, καὶ τῇ εἶπεν ὅτι ἐπιθυμεῖ ν' ἀποδώσῃ ἀξίως τὴν φιλοξενίαν ἣν ἔλαβε. Τὴν παρεκάλεσεν ἐπομένως μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ὅτε ἦτον τὸ ὄνομα τῆς θυγατρὸς του, ἥτις ὠνομάζετο Νίνα κ' ἐκείνη, καὶ εἶχε μικρὰν ἀγροτικὴν ἐσφάγην εἰς τὴν οἰκίαν του, νὰ συγκατανεύσῃ νὰ στείλῃ τὰς δύο κόρας, ἢ, ἂν θέλῃ, νὰ ἔλθῃ καὶ ἡ ἴδια, νὰ μείνωσι τρεῖς ἡ τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τῆς οἰκογενείας του.

Ἡ πρότασις ἦτον εὐγενής, καὶ ὁ προτείνων ἐφαίνετο τῶς πείσσεως ἀξίος, καὶ τὰ βλέμματα τῶν κορασιῶν διευθύνοντο πρὸς τὴν τροφὴν των τόσον παρακλητικὰ, ὥστε δὲν ἔκρινεν αὐτῇ ἀναγκαῖον ν' ἀρνηθῇ. Ἐπρόσθετε δὲ τότε ὁ ξένος, ὅτι κατοικεῖ παρὰ τὴν Βίλλαν Φραπόλιν, πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν διευθύνετο ἅμαξα διερχομένη οὐ μακρὰν τῆς κοιλάδος ὅπου εἶχεν ἀπαντήσῃ τὴν Ῥόζαν, καὶ ὅτι ἐλθοῦσαι εἰς τὴν ἐπαυλιν, ἤρκει διὰ νὰ τὸν εὕρωσι ν' ἀποταθῶσιν εἰς τὸν θυρωρὸν, καὶ νὰ ζητήσωσι τὸν Κύριον Ματθαῖον. Ἐπαναλαβὼν δὲ ἐπιμόνως τὴν πρότασιν του ἀπῆλθεν.

Ἀν καὶ ὑπετίθετο ὅτι ἡ διδασκάλισσα εἶχεν ὀρεξιν νὰ λησμονήτῃ τὴν ὑπόσχεσιν της, ἦταν ὅμως τὰ κοράσια ἐτοιμα πάντοτε νὰ τῇ τὴν ἐνθυμίζωσιν. Αἱ τρεῖς ἡμέραι πρῆλθον ὅλαι εἰς μεγίστην ἀνησυχίαν, εἰς σχέδια, εἰς προπαρασκευάς. Τὴν ἐσπέραν τῆς τρίτης, ἐκαστὴ ἠτοίμασε μεγίστην ἀνθοδέσμη, καὶ τὴν πρωΐαν τῆς τετάρτης αἱ δύο νέαι, ἐπειδὴ ἡ διδασκάλισσα δὲν ἐδύνατο νὰ τὰς συνοδεύσῃ, ἐνδυθεῖσαι τὰ ἐορτάσιμα, καὶ ὡραιότεραι τῶν ἀνθῶν ἃ ἐκράτουν, ἐπορεύθησαν πρὸς τὴν γνωστὴν κοιλάδα. Ἡ Ῥόζα, καθ' ὅσον ἐπλησίαζον εἰς αὐτὴν, ἤσθάνετο τὴν καρδίαν της σφοδρῶς πάλλουσαν, τὰ βλέμματά της περιεφέροντο ἀνησυχῶς, αἱ παρειαί της ἐφλογίσθησαν, καὶ ἐσφίγγε τὸν βραχίονα τῆς ἀδελφῆς της, ἥτις τὴν ἐβλεπε μειδιῶσα. Ἀλλὰ διηλθον διὰ τῆς κοιλάδος, χωρὶς αὐδαίς νὰ τὰς ἀπαντήσῃ, καὶ αἱ παρειαί της ἐθάψησαν ὠχραὶ πάλιν, καὶ ἡ χεὶρ της ἐπίσεν ὡς ἐκνευρισμένη, καὶ μελαγχολικὰ ἐπικάθησεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της. Τότε δὲ, λαβοῦσα αὐτὴν ἡ Νίνα εἰς τὰς ἀγκάλας της.

— Ὑπάγομεν, Ῥόζα, τῇ εἶπεν, εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἐπαύλους τῶν εὐγενῶν. Τί λέγεις; δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀπαντήσωμεν ἐκεῖ τινὰ τῆς γνωριμίας μας;

— Ἡ ἰδέα αὕτη, ὅσον καὶ ἂν ἡ Νίνα τὴν ἐξέσφαζε παίζουσα, φαίνεται ὅμως ὅτι κατῆλθεν ὡς ἐλπίς εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ῥόζας, διότι ἐκτοτε ἐφαιδρύνθη πάλιν τὸ μέτωπόν της, καὶ μὲ ταχύτερα βήματα ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ μέρους ὃ διέσχίζεν ἡ δημοσία ὁδός, καὶ ὅπου ἐμεινον περιμένονσαι.

Μεθ' ἡμίσειαν ὥραν διηλθον ἐκεῖθεν ἡ ἅμαξα, καὶ αἱ κόραι ἀνέβησαν, δοῦσαι εἰς τὸν ἁμαξηλάτην τὸ ὄνομα τῆς Βίλλας Φραπόλι. Μετὰ τεσσάρων δὲ ὥρῶν

ὁδοπορίαν, ἡ ἁμαξά ἐστάθη ἐμπρὸς μεγάλης πύλης κιγκλιδωτῆς, μεθ' ἣν εἶπετο ὠραία δανδροστογία καὶ χειροποίητον ἄλσος. Πλησίον δὲ τῆς πύλης ὑπῆρχε μικρὸς οἰκίσκος, ἔχων τὰ τεῖχη ἐπιστρωμένα μερρόδα, προφανῶς ὁ οἶκος τοῦ θυρώρου. Αἱ κόραι καταδύνουσαι τῆς ἁμαξῆς, ἔκρουσαν τὴν πύλην, καὶ γέροντων προσελθόντων τοῦ οἰκίσκου τὰς ἠρώτησε διὰ τῶν κιγκλιδίων τινα ζητοῦσι.

— Τὸν κύριον Ματθαῖον, εἶπεν ἡ Ῥόζα.

— Ἀ! τὸν κύριον Ματθαῖον! ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ πρεσβύτερος. Εἰσέλθετε.

Καὶ ἀνοίξας τὴν πύλην, εἰσῆγαγε τὰς νέας, καὶ τὰς ἀφῆκεν ἐκεῖ νὰ περιμένωσιν ὥς νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν κύριον Ματθαῖον.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

ΣΙΜΩΝΙΔΟΥ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ.

(*Idem* Ἀριθ. 23.)

Δ. Κλασικὰ χειρόγραφα. Ἀλλ' ἂν πρέπῃ ν' ἀπορρίψωμεν ὡς πλαστὴν καὶ ὑποβολιμαίαν τὴν ἐφεύρεσιν τῆς Δαγεδρότυπίας κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα, ἃς μᾶς παρηγορήτῃ ἡ ἀφθονία τῶν χειρογράφων κλασικῶν συγγραφέων καὶ ποιητῶν, τῶν περιωθέντων εἰς τὰς χεῖρας τοῦ αὐτοῦ ἐκδότου τῆς Συμαίδος. Ἐπειδὴ ὅμως, ὡς εἶπον, δὲν τὰ εἶδα ὁ ἴδιος, ἢ μπορῶ περὶ ἐκείνων μόνον ἐξ αὐτῶν νὰ εἰ-ῶ τινα, περὶ ὧν γινέται μνηεῖς εἰς τὰς ἐφημερίδας.

Ὁ Αἰὼν διὰ τοῦ Ἀριθ. 929 (1 Ἰαν. 1849) ἀναγγέλλει ἐκτὸς τοῦ Παντελήου, τῆς Συμαίδος καὶ τῆς Βουλαντίδος, ἐν χειρόγραφον τοῦ Ἡσιόδου, ἐν τῆς Ἰλιάδος, ἄλλο τοῦ Ἀνακρέοντος καὶ ἄλλο τῶν χρυσῶν ἐπῶν τοῦ Πυθαγόρου.

α) Ὁ Ἡσιόδος, ὡς περιγράφεται, εἶναι γεγραμμένος εἰς δέκα τεμάχια μεμβράνης, ἐχούσης 0, 18 1/2 μ. μήκος πρὸς 0, 05 πλάτος· οἱ χαρακτῆρες εἶναι μικροσκοπικοί. Τὰ γράμματα ἀρχαῖα, κεφαλαϊώδη, καὶ ἡ γραφή βουστροφηδόν. Μετὰ πᾶν δὲ δίστιχον ἑπονται σημεῖα ἀγνωστα. Φέρει δὲ ἐπιγραφὴν Ἡσιόδου τῶν Ἀσκραίων Πτολεμαίων Ἀπολλώνιος. Τινὲς τῶν στίχων, ἀτελεῖς εἰς τὰς ἐκδόσεις, εἰσὶν ἐνταῦθα συμπληρωμένοι, καὶ τινα τοῦ Ἀσκραίου ποιήματα ἀπολεσθέντα, περιέχονται εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦτο, γεγραμμένα ἀγνωστοῖς γράμμασιν. Εἶναι δὲ τὰ ποιήματα ταῦτα τὰ *σιγαλλόντα* ἐπιγραφόμενα ἔκῃ (Ἀμάλθ. ἀριθ. 508), περιέχοντα τὸν *ἑωσφόρον*, τὸν *ἔρωτα*, τὰς *ὥρας*, τὰς *αἰῶνας*.

Χειρόγραφον περιέχον στίχους τοῦ Ἡσιόδου συμπληρωμένους, περιέχον ἀνέκδοτα τοῦ Ἡσιόδου ποιήματα, χειρόγραφον τῆς ἐποχῆς τοῦ Πτολεμαίου! ἂν εἶναι γνήσιον τὸ χειρόγραφον τοῦτο, χαρὰ εἰς τὴν φιλολογίαν! Αἱ Μοῦσαι κόρδακα ἐχόρευσαν ἐπὶ τοῦ Ἑλικῶνος καθ' ἣν ἡμέραν εὐρέθη. Ἀλλὰ, κατὰ δυττυ-

χίαν, ὅτι εἶναι γεγρ. ἀμμένον ἐπὶ μεμβράνης, ταῦτο ποσῶς δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἐπιδείξιν τῆς ἀρχαιότητός του. Μεμβράναι ὑπάρχουσιν ὡς τὰ πάλαι καὶ σήμερον· ἡ δὲ διάκρισις μεταξὺ ἀρχαίων καὶ νέων εἶναι δύσκολος, καὶ δὲν χαρ. τηρεῖται αὐτὴν οὔτε μέγεθος οὔτε πάχος, ἀλλὰ τί περὶ τὴν ἀφῆν καὶ τὴν ὄψιν εὐδιάγνωστον μόνον εἰς τοὺς ἐξησκημένους ὀφθαλμούς. Ἀλλ' ὡς τε οὐδὲν εὐκολώτερον τοῦ νὰ κόψῃ τις τὰ περιθώρια ἀρχαίου τινος βιβλίου ἀκολουθίας, φερ' εἰπεῖν, καὶ ἀμέσως ἔχει ἀρχαίας μεμβράνας, ὅταν μάλιστα δὲν ἀπαιτῆται νὰ ἔχῃσι πλάτος ὑπὲρ τὰ 0, 05. Τὰ γράμματα τῆς ἐποχῆς τῶν Πτολεμαίων ἢ μποροῦν τῷ ὄντι νὰ εἶναι *κεφαλαϊώδη*. Εἰς τινὰς παπύρους αἰγυπτιακοὺς, ὅχι ὅμως εἰς ὅλους, ἀπαντᾷται ἡ γραφή διὰ κεφαλαίων. Ἀλλ' ὅτι εἶναι *μικροσκοπικὰ*, τοῦτο οὐδὲν ἀποδεικνύει ὑπὲρ τῆς ἀρχαιότητός των, διότι καὶ τὴν σήμερον εἶναι εὐκολώτατον νὰ γραφῶσι κεφαλαῖα μικροσκοπικὰ γράμματα, καὶ ὅστις ἀμφιδάλλει ἃς ἰδῇ τὰς λέξεις (*μηνός ἐλασηβολιῶνος Ἀθήνησι*) ὑπὸ τὸ χρυσόβουλον τὸ προσηρτημένον εἰς τὴν Συμαίδα, διὰ νὰ πεισθῇ πόσον ἐπιτηδεύως γράφει κεφαλαῖα μικροσκοπικὰ γράμματα καὶ αὐτὸς ὁ ἐκδότης τῆς Συμαίδος. Ἐξ ἐναντίας μάλιστα ἡ μικρότης των φαίνεται μαρτυροῦσα κατὰ τῆς ἀρχαιότητός των. Οἱ Τοῦρκοι ἐπιτηδεύονται τὰς τοιαύτας μικρογραφίας, καὶ εἶδα τὸ Κοράνιον περιεχόμενον εἰς καρβύδιον. Ἀλλ' εἰς ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ χειρόγραφα μικροσκοπικοὶ χαρακτῆρες εἰναι ἀνήκουστοι, καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, πέμπων τὸν Ἡσιόδον εἰς τὸν Πτολεμαῖον, δὲν ἤθελε δανεισθῇ τὴν τέχνην τοῦ Μυρμηκίδου. Πρὸ πάντων ὅμως ἀνήκουστος εἶναι ἡ βουστροφηδὸν γραφή. Πῶς! ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων ἔγραφον τῷ ὄντι βουστροφηδόν! Αἱ νεώταται ἐπιγραφαι ἐπὶ λίθου, ἐρ' ὧν τῷ ζῆτατι ἔχνης τοιαύτης γραφῆς, μόλις καταδύνουσι μέχρι τῆς 45—50 ὀλυμπιάδος, καὶ τὰ ἀρχαιότερα σχήματα βεβαίως εἰς τὴν ἐπὶ λίθου γραφὴν ἐπέμεινον περισσότερον χρόνον. Ἐπὶ μιᾷς λοιπὸν καὶ τῆς σὺτῃς μεμβράνης εὐρίσκονται ἠνωμένοι αἱ δύο αὗται παράδοξοι ἀνωμαλίαι, ἡ ἀρχαιολογικὴ καὶ ἡ μικρογραφικὴ, καὶ τὴν μεμβράναν ταύτην εὗρεν ὁ καὶ τόσα ἄλλα εὐρὼν παράδοξα! Κατὰ πόσον τὰ βουστροφηδὸν ταῦτα γεγραμμένα γράμματα εἶναι ἀρχαῖα, δὲν ἠξέυρω, διότι δὲν τὰ εἶα· δὲν δύναμαι ἐπομένως νὰ ἐξάξω νέα συμπεράσματα ἐκ τοῦ σχήματος οὔτε ἐκ τῆς ὀρθογραφίας των.

Ἀλλ' ἂν ὑπάρχωσιν εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦτο συμπληρωμένοι τοῦ Ἡσιόδου στίχοι, ἄλλην τῆς γνησιότητος αὐτοῦ ἀπόδειξιν δὲν χρειάζομαι. Στίχοι Ἡσιόδου δὲν τεκταίνονται ὡς τεκταίνονται κεφαλαῖα περικουλάκων καὶ φρυζούλων, καὶ ἤθελον κηρύξει στεφάνου ἀξίον τὸν ἱκανὸν νὰ ποιήσῃ ἓνα μόνον ἀποπνέοντα ὕμνην Ἡσιόδιον μούσης. Ἀλλ' ἐκ τῶν πολλῶν ὅσοι ἐξέτασαν τὸ χειρόγραφον τοῦτο οὐδὲ εἰς εὐρέθη νὰ μ' εἰπῇ ὅτι ἀπῆντησεν ἐν ἡμίστιχον καὶ ἀγνωστον ἢ συμπληρωμένον. Ἐξ ἐναντίας μάλιστα, ἤκουσα ἐνός τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς λέγοντος, ὅτι ἀντιπαραβάλλων τὸ χειρόγραφον πρὸς τὰς ἐκδόσεις, εὗρεν αὐτὸ ἀπαραλλάκτως ὅμοιον πρὸς τὴν στερεότυπον τοῦ Τά-